

Pravni fakultet Univerziteta u UNION

Pravna regulativa elektronske trgovine

dr Dragan Prlja

Pojam elektronske trgovine

Prvi put termin upotrebljen 1996 (IBM) i označava obavljanje raznih vrsta poslovnih transakcija elektronskim putem i obuhvata:

- Prodaju dobara i usluga
- Elektronski prenos sredstava
- Komercijalne aukcije, itd.

Oblasti elektronskog poslovanja

- Elektronska trgovina
- Elektronska plaćanja
- Elektronske komunikacije
- Elektronska proizvodnja
- Elektronska distribucija

Razvoj elektronskog poslovanja

- 1970 Elektronska plaćanja
- 1980 Elektronske komunikacije
- 1990 Elektronska trgovina
- 2000 Elektronska proizvodnja i distribucija

Vrste elektronskih transakcija

- B2B (business to bussines) elektronske transakcije između preduzeća
- B2C (business to consumer) elektronske transakcije između firmi i potrošača (knjige, karte, itd)
- C2C (consumer to consumer) elektronske transakcije između potrošača (aukcije)
- A2A (administration to administration) elektronske transakcije između državnih organa
- B2A (business to administration) elektronske transakcije između kompanija i državnih organa
- C2A (consumer to administration) elektronske transakcije između potrošača i državnih organa

Definicija elektronske trgovine

“Kupovina i prodaja proizvoda, usluga i informacija putem mreže”

Internet trgovina je uži pojam, a ne sinonim za elektronsku trgovinu

Trgovinske aktivnosti koje se obavljaju primenom elektronske trgovine

Prednosti elektronskih transakcija

- Smanjenje troškova
- Brzo poslovanje
- Veća konkurentnost na tržištu
- Brži odgovor potrošaču
- Dostupnost proizvoda
- Kupovina iz fotelje

Regulisanje elektronske trgovine u svetu

- U okviru UN Model zakona o elektronskoj trgovini (1996) i Model zakona o elektronskom potpisu (2001)
- Konvencija o upotrebi elektronske komunikacije u međunarodnim ugovorima UN (2005)
- Uputstvo EU o elektronskom potpisu (1999), Uputstvo EU o elektronskoj trgovini (2000)

Regulisanje elektronske trgovine u Srbiji

- Zakon o elektronskom potpisu (2004)
- Zakon o elektronskoj trgovini (2009)
- Zakon o elektronskom dokumentu (2009)

Šta sadrži Zakon o elektronskom potpisu

- ("Sl. glasnik RS", br. 135/2004)
- Osnovne odredbe (Čl. 1-5)
- Elektronski potpis i kvalifikovani elektronski potpis (Čl. 6. -11)
- Elektronski sertifikat i sertifikaciona tela (Čl. 12-22)
- Prava obaveze i odgovornosti korisnika i sertifikacionih tela (Čl. 23-35)
- Nadzor (Čl. 36-41),
- Kaznene odredbe (Čl. 42-44), i
- Prelazne i završne odredbe (Čl. 45-46)

Šta sadrži Zakon o elektronskom potpisu

- Osnovne odredbe: (Čl. 1. -5)
- područje primene,
- definicije,
- izuzetke,
- čuvanje dokumenata u elektronskom obliku, i
- vreme čuvanja elektronskih dokumenata

Šta sadrži Zakon o elektronskom potpisu

- Elektronski potpis i kvalifikovani elektronski potpis (Čl. 6. -11)
- Pravno dejstvo – dokazno sredstva
- Uslovi za kvalifikovani elektronski potpis
- Sredstva za proveru kvalifikovanog potpisa
- Ministarstvo nadležno za poslove informacionog društva

Šta sadrži Zakon o elektronskom potpisu

- Elektronski sertifikat i sertifikaciona tela (Čl. 12-22)
- Šta je elektronski sertifikat i ko ga izdaje
- Nadležni organ za sertifikaciona tela
- Uslovi za sertifikaciono telo
- Registar sertifikacionih tela

Šta sadrži Zakon o elektronskom potpisu

- Prava obaveze i odgovornosti korisnika i sertifikacionih tela (Čl. 23-35)
- Način izdavanja sertifikata
- Podaci koji se dostavljaju sertifikacionom telu
- Obaveze sertifikacionog tela
- Slučajevi opoziva sertifikata
- Odgovornost za štetu i raskid ugovora
- Strani sertifikati

Šta sadrži Zakon o elektronskom potpisu

- Nadzor (Čl. 36-41),
- Ko vrši inspekcijski nadzor
- Delatnost nadzora
- Prava i dužnosti organa i ovlašćenog lica
- Rešenje o brisanju iz registra
- Mogućnost vođenja upravnog spora

Šta sadrži Zakon o elektronskom potpisu

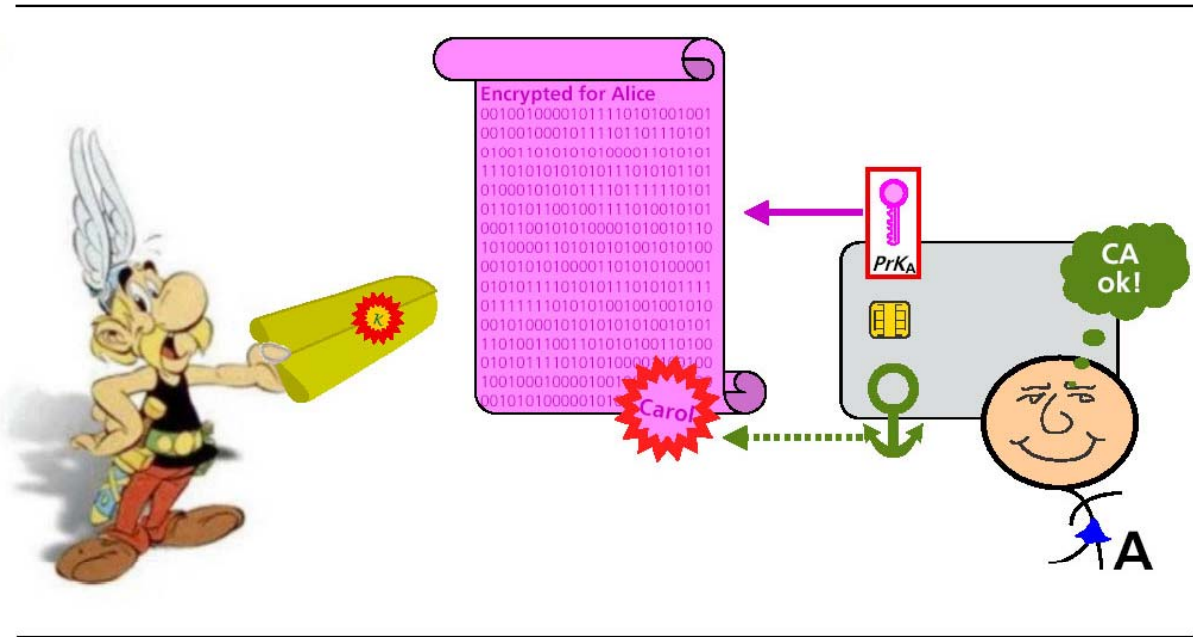
- Kaznene odredbe (Čl. 42-44)
- Novčane kazne za pravna lica
- Novčane kazne za odgovorna lica
- Novčane kazne za fizička lica
- Novčane kazne za sertifikaciono telo

Šta sadrži Zakon o elektronskom potpisu

- Prelazne i završne odredbe (Čl. 45-46)
- Određivanje nadležnog organa za donošenje podzakonskih akata
- Stupanje na snagu

Elektronski potpis

Elektronski potpis

- niz znakova u elektronskom obliku
- kreiran računarom
- ima istu pravnu snagu kao ručni potpis
- Čl. 2. Zakona o elektronskom potpisu “skup podataka u elektronskom obliku koji su pridruženi ili su logički povezani sa elektronskim dokumentom i koji služe za identifikaciju potpisnika”

Elektronski potpis

- Skenirani ručni potpis
- Digitalni potpis (Kriptografija javnog ključa)
- Identifikacija putem PIN koda
- Biometrijski potpis (skenirana zenica oka, skeniran dlan, otisak prsta, itd.)

Skenirani ručni potpis

- digitalni ručni potpis u seriju bitova i upisan u datoteku potpisa
- provera potpisa
- poređenje primljenog potpisa sa onim iz datoteke
- menjanje dokumenta nema uticaja na izgled potpisa

Verifikacija skeniranog ručnog potpisa

Izgled/oblik

Brzina

Pritisak

Pozicije/pojave podizanja olovke

Br linijskih segmenata

Ukupno vreme

Min, Max brzine

Karen Ann Johnson

Karen Ann Johnson

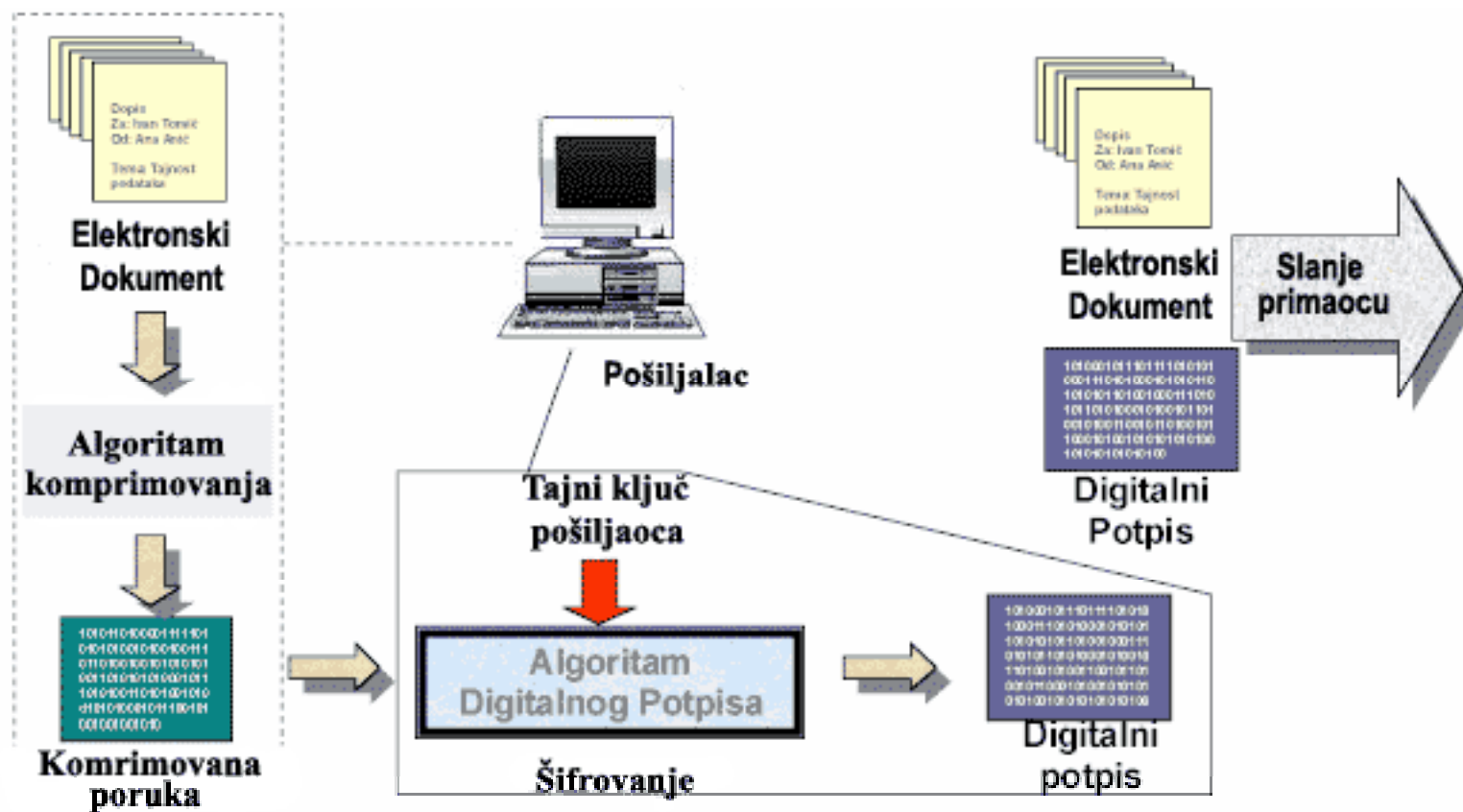
Digitalni potpis

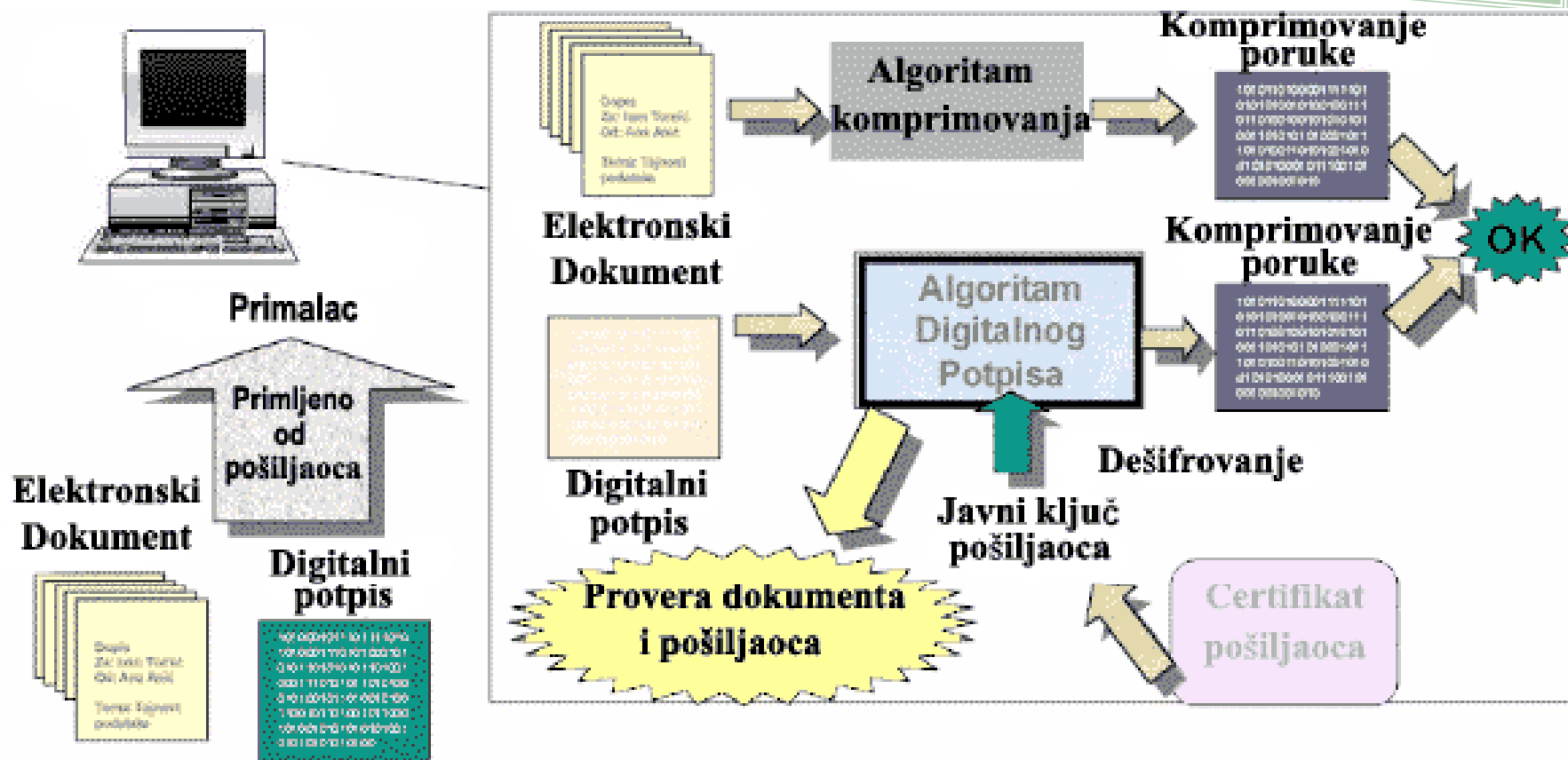
- identifikaciju učesnika na mreži
- proveru celovitosti poslate poruke
- nemogućnost odbijanja poslanog dokumenta

```
1010001011101111010101000111010100010101011010  
1010110100100011101010110101000101001011010010
```

Kreiranje digitalnog potpisa

Provera digitalnog potpisa

Primer dokumenta sa digitalnim potpisom

Naziv preduzeca: OSTREX-TRADE

E-mail: ostrex@ptt.yu

Dat.unosa: 2002-07-15

Informacija: Suvlasnik sam firme koja zaposljava 5 radnika, a pored toga posedujemo i firmu u Slovackoj, koje se bave prvenstveno trgovinom, mada je u planu prosirenje na neke proizvodne delatnosti. Mi smo spremni za svaki oblik udruzivanja i/ili ulaganja u nasu firmu sa stranim investitorima

--- BEGIN PGP SIGNATURE ---

Version: 2.6.2

**owHtjukioedSftkuk+38Gtuzer+BeZgui79L03flcopertUNj@UuhX2soUspaufV
sfopŠ**

u8tby1kUXTGsFhAgsEYa

**0/eed9+59917j3nsS17746789Retyiop47987HgiuopŠtrvgui0456/ajW/7rIIBrj/Z
bf**

WrtopHGz467/opšthikkuekopBV562Rmj2nd Frt

1d8dNmyvvq12K7tj89opLxf

--- END PGP SIGNATURE ---

Sertifikacione telo CA

Čl. 2 Zakona o elektronskom potpisu “Serifikaciono telo” - pravno lice koje izdaje elektronske sertifikate u skladu sa odredbama zakona.

Sertifikacione telo CA

CA izdaje ili obnavlja sertifikate koji su, ili za korisnika, ili za određenu aplikaciju.

Sertifikat je dokument koji je digitalno potpisan od strane CA i koji povezuje određeni entitet sa određenim javnim ključem.

Ostale funkcije CA uključuju operacije :

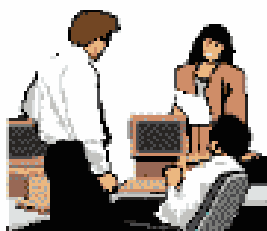
- arhiviranja i oporavka
- publikovanje
- povlačenje sertifikata.

Elektronski sertifikat

Čl. 12. Zakona o elektronskom potpisu: “Elektronski sertifikat, u smislu ovog zakona je elektronska potvrda kojom se potvrđuje veza između podataka za proveru elektronskog potpisa i identitet potpisnika.”

Elektronski sertifikat

Certifikator (CA)

- Kreira i opoziva certifikate
- Objavljuje liste aktualnih i obnovljenih certifikata

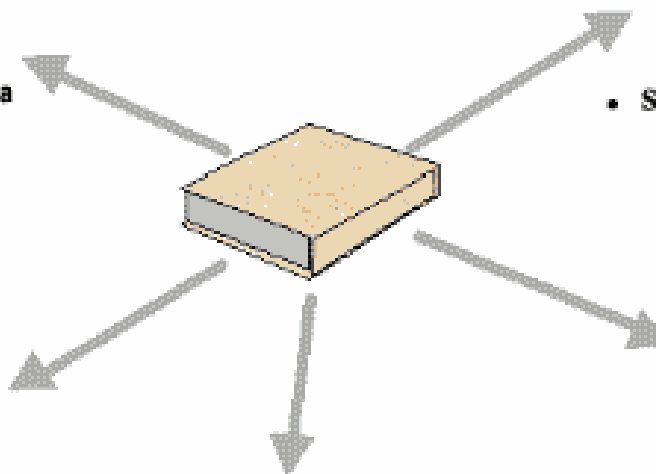
Registar Certifikata

- Sadrži aktualne i opozvane certifikate

Registrator (RA)

- Proverava i garantuje identitet korisnika
- Odobrava zahteve za izdavanje certifikata

Pošiljalac

- Dobija certifikat od CA
- Koristi tajni ključ za izradu digitalnog potpisa

Šta sadrži Zakon o elektronskoj trgovini

- Osnovne odredbe (Čl. 1-5)
- Obaveza informisanja i komercijalna poruka (Čl. 6-8)
- Ugovori u elektronskom obliku (Čl. 9-15)
- Odgovornost pružaoca usluga (Čl. 16-20)
- Nadzor (Čl. 21)
- Kaznene odredbe (Čl. 22)
- Završne odredbe (Čl. 23)

Šta je ugovor u elektronskoj formi

- Ugovor u elektronskoj formi je ugovor koji pravna i fizička lica zaključuju, šalju, primaju, raskidaju, otkazuju, kome pristupaju i koji prikazuju elektronskim putem uz korišćenje elektronskih sredstava (Čl. 3 Zakona o elektronskoj trgovini)
- Ugovor može biti zaključen elektronskim putem, odnosno u elektronskoj formi (Čl. 9 Zakona o elektronskoj trgovini)

Šta sadrži Zakon o elektronskom dokumentu

- Osnovne odredbe (Čl. 1-4)
- Izrada elektronskog dokumenta (Čl. 5-7)
- Dostavljanje elektronskih dokumenata (Čl. 8-11)
- Čuvanje i zaštita elektronskih dokumenata (Čl. 12-13)
- Vremenski žig (Čl. 14-19)
- Nadzor (Čl. 20-22)
- Kaznene odredbe (Čl. 23)
- Prelazne i Završne odredbe (Čl. 24-25)

Pojam elektronskog dokumenta

- Elektronski dokument jeste skup podataka sastavljen od slova, brojeva, simbola, grafičkih, zvučnih i video zapisa sadržanih u podnesku, pismenu, rešenju, ispravi ili bilo kom drugom aktu koji sačine pravna i fizička lica ili organi vlasti radi korišćenja u pravnom prometu ili u upravnom, sudskom ili drugom postupku pred organima vlasti, ako je elektronski izrađen, digitalizovan, poslat, primljen, sačuvan ili arhiviran na elektronskom, magnetnom, optičkom ili drugom mediju.

Elektronski dokument

- Zakon o elektronskom dokumentu uređuje uslove i način postupanja sa elektronskim dokumentom u pravnom prometu, upravnim, sudskim i drugim postupcima, prava, obaveze i odgovornosti privrednih društava i drugih pravnih lica, preduzetnika i fizičkih lica, državnih organa, organa teritorijalne autonomije i organa jedinica lokalne samouprave i organa preduzeća, ustanova, organizacija i pojedinaca kojima je povereno vršenje poslova državne uprave, odnosno javnih ovlašćenja u vezi sa ovim dokumentom.

Zaključak

- **Elektronsko poslovanje** je obavljanje poslovnih operacija primenom savremene elektronske tehnologije
- **Elektronska trgovina** je jedan vid elektronskog poslovanja (obuhvata elektronsko plaćanje, elektronsku komunikaciju, distribuciju, itd.)
- Berzansko poslovanje
- Osnovna pravna regulativa kod nas: Zakon o elektronskom potpisu, Zakon o elektronskoj trgovini i Zakon o elektronskom dokumentu

HVALA NA PAŽNJI

